

Biblioteka Cyfrowa IGIK

Podstawowym celem BC IGIK jest rozpowszechnianie, popularyzacja i szerokie udostępnianie wydawnictw własnych IGIK i zasobów informacyjnych Biblioteki Instytutu w postaci cyfrowej. Oznacza to likwidację barier w korzystaniu z zasobów biblioteki przez wszystkich zainteresowanych zagadnieniami geodezji, kartografii, fotogrametrii, teledetekcji, katastru, GIS i dziedzin pokrewnych.

Hanna Ciołkosz
Teresa Konarska
Maciej Lipko
Barbara Smył

Biblioteka Cyfrowa Instytutu Geodezji i Kartografii (BC IGIK – <http://bc.igik.edu.pl>) jest tworzona i zarządzana przez Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej (OIN-TiE) IGIK. Powstaje jako wynik projektu *Rozwój cyfrowych zasobów geoinformacyjnych i ich udostępnianie w ramach Ogólnokrajowego Systemu Geoinformacji Naukowej Integrującego Wiedzę Geodezyjną – OGNIWO. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013. Działanie 2.3. Współtworzy – wraz z biblioteką tradycyjną – bibliotekę hybrydową udostępniającą zbiory zarówno w formie drukowanej, jak i on-line.*

BC IGIK wykorzystuje oprogramowanie dLibra utworzone i rozwijane przez Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe. Jest to pierwszy polski system do budowy bibliotek cyfrowych umożliwiający cały proces publikacji – począwszy od pracy redaktora, poprzez udostępnienie dzieła w internecie, aż po wprowadzanie poprawek i publikację kolejnych wydań. Przy tworzeniu biblioteki wybrano model, którego celem jest zachowanie i udostępnianie warstwy informacyjnej z wyodrębni-

oną warstwą tekstową umożliwiającą wyszukiwanie. Jest to rozwiązanie stosowane do archiwizacji i prezentacji publikacji współczesnych, zwłaszcza typu *born digital*.

Publikacje obiektów w bibliotece cyfrowej rozpoczęto od najnowszych wydawnictw własnych Instytutu, które były dostępne w postaci cyfrowej, przechodząc następnie do tych w postaci analogowej, których digitalizacja w procesie skanowania i obróbki OCR jest już znacznie bardziej czasochłonna. Zbiory biblioteki cyfrowej, na razie tylko publikacje własne Instytutu, podzielono na kolekcje i podkolekcje (do których publikacje wprowadzane są sukcesywnie).

Zbiory BC Instytutu Geodezji i Kartografii zawierają obecnie następujące pełnotekstowe kolekcje:

1. Prace Instytutu Geodezji i Kartografii. Czasopismo naukowe, recenzowane, ukazujące się w latach 1948-2008. Rocznie publikowany był jeden tom, składający się z 1-3 zeszytów. Zamieszczano w nim artykuły zawierające wyniki oryginalnych prac naukowo-badawczych z zakresu geodezji, kartografii, teledetekcji, systemów informacji geograficznej i ich zastosowań, realizowanych nie tylko przez pracowników Instytutu. Artykuły publikowane były w języku polskim i angielskim.

2. Geoinformation Issues (Problemy geoinformacji). Czasopismo to jest kontynu-

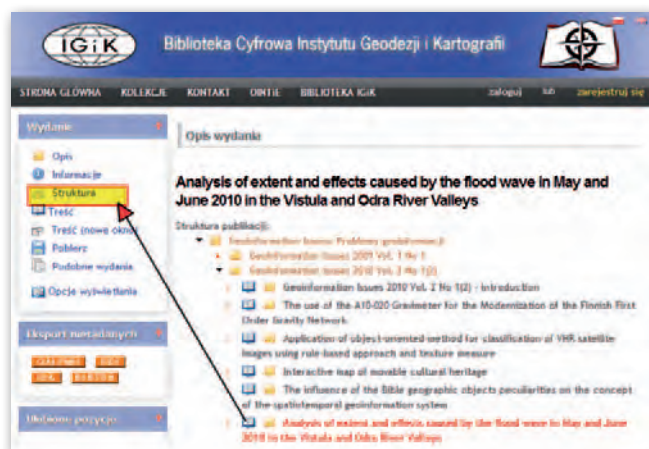
Strona główna witryny Biblioteki Cyfrowej IGIK

acją Prac Instytutu Geodezji i Kartografii. Ukazuje się od 2009 roku, w zmienionej szacie graficznej, tylko w języku angielskim.

3. Seria Monograficzna. Obszerne jednotematyczne opracowania wydawane od 2001 roku, poświęcone wynikom uzyskanym w toku realizacji prac doktorskich, habilitacyjnych, dużych projektów

badawczych, projektów realizowanych w ramach współpracy międzynarodowej oraz wynikiem prac badawczych, w toku których powstały technologie przeznaczone do wdrożenia. Dotychczas ukazało się 14 tomów, część w języku angielskim.

4. Rocznik Astronomiczny IGIK. Ukazuje się od 1946 roku. Zawiera opracowane na

Podział na strukturę publikacji w Bibliotece Cyfrowej IGIK

odpowiedni rok, zgodnie z aktualnie obowiązującymi standardami, zestawy uporządkowanych danych do wyznaczania pozycji gwiazd, Słońca, Księżyca i planet wraz z informacjami o wykorzystywanych systemach i układach odniesienia, systemach czasu oraz transformacjach między tymi systemami.

5. Niepublikowane prace naukowo-badawcze – podkolacja: prace doktorskie (dostępna tylko w sieci lokalnej Biblioteki IGIK). Są to prace, przekazywane do Biblioteki IGIK przez doktorantów, których obrona odbyła się w Instytucie.

Bibliograficzne bazy danych będą udostępnione w następującej kolejności:

1. Bibliograficzna baza danych GiK. Zawiera metadane książek, artykułów z polskich i zagranicznych czasopism, prac naukowo-badawczych, materiałów z konferencji, instrukcji i wytycznych technicznych oraz zbiorów specjalnych: atlasów i prac doktorskich wraz z charakterystyką wg słów kluczowych. Istnieje od 1991 r. Baza danych GiK zawiera ok. 20 tys. rekordów. Zakres tematyczny obejmuje: geodezję, kartografię, fotogrametrię, teledetekcję, kataster, GIS i dziedziny pokrewne. Baza ta będzie pełnić również funkcje katalogu on-line.

2. Bibliograficzna baza danych GiK/PAT. Jest zbiorem unikatowym i zawiera około 400 rekordów wykonanych na podstawie opisów patentowych wynalazków i opisów ochronnych wzorów użytkowych z dziedziny geodezji i kartografii oraz dziedzin pokrewnych. Istnieje od 1991 roku. Zawiera informacje nt. wynalazków i wzorów użytkowych chronionych wyłącznie w Polsce.

Zbiory w bibliotece cyfrowej Instytutu opisano za pomocą języka metadanych, wykorzystując powszechnie stosowany stan-

dard Dublin Core i protokół OAI-PMH. Publikacja w popularnym formacie PDF pozwala na zapis tekstu, również poprzez wzbogacenie o aktywne spisy treści i zakładki. Użytkownicy korzystający z cyfrowych zasobów mają do dyspozycji wiele różnych funkcji, takich jak: zapisywanie i drukowanie publikacji, przeglądanie indeksów, czy analizę statystyk. Wyszukiwanie publikacji jest wieloaspektowe: pełnotekstowe – bezpośrednio z treści danej publikacji, według metadanych oraz indeksów: tytułowego, twórców i słów kluczowych. Dzięki zaawansowanemu formularzowi wyszukiwania możliwe jest określenie zakresu wyszukiwania oraz wykorzystanie wyrażen logicznych do łączenia kilku zapytań prostych. Użytkownik przeglądający daną publikację ma również dostęp do całości kolekcji poprzez kliknięcie etykiety „struktura” z poziomu pojedynczej publikacji.

Biblioteka Cyfrowa IGIK udostępnia powszechnie wyłącznie publikacje, które mają uregulowany status prawny, czyli te, na których publikowanie uzyskała zgodę od autorów. Publikacje, dla których nie posiadamy takiej zgody, a Instytut posiada do nich prawa majątkowe, są zamieszczone tylko w sieci lokalnej Instytutu – zgodnie z obowiązującym prawem autorskim.

Biblioteka cyfrowa Instytutu jest przyłączona do Federacji Bibliotek Cyfrowych (serwis ten umożliwia przeszukiwanie zasobów wszystkich 90 bibliotek cyfrowych działających dzięki oprogramowaniu dLibra), a także poprzez FBC do Europeany (która jest biblioteką cyfrową, muzeum i archiwum Europy i ma na celu udostępnianie dziedzictwa kulturowego i narodowego naszego kontynentu w internecie). Przyłączenie do Federacji Bibliotek Cyfrowych wpłynęło na znaczne zwiększenie przeszukiwalności zbiorów naszej Biblioteki. ■

Pion poziomy i pion pionowy

Humor z zeszytów szkolnych należy do najzabawniejszych lektur. Dziecięce wypracowania, w których nie brak gaf, śmiesznych porównań czy dziwacznych skojarzeń, usprawiedliwia wiek autorów. To samo w pracach studentów już nie tylko śmieszy, ale i straszy.

Kiedy czyta się, co wymyślili niedawno studenci jednego z wydziałów kształcących w zakresie geodezji i kartografii, włosy stają dęba. Rzecz tylko po części w nieporadności językowej autorów. Szokuje głównie brak elementarnej wiedzy z zakresu geometrii, matematyki, fizyki, a często zwykłego pomysłu. Strach pomyśleć, że pokolenie inteligencji tabletovej nieodróżniające pionu od poziomu niebawem będzie rządziło nie tylko geodezją. Poniżej wybrane przykłady tej twórczości.

Kąt poziomy jest to kąt dwuścienny zawarty między dwiema płaszczyznami poziomymi przechodzącymi przez pomiarzone w terenie kierunki.

Kąty pionowe są równoległe do osi obrotu instrumentu.

Jednomiejscowy system odczytowy w teodolicie wyrażony jest w Hertzach.

Dwie libele w teodolicie służą do dokładnego centrowania instrumentu.

Pion służy do tego, aby ustawić poziom instrumentu.

Mamy pion poziomy i pion pionowy.

Oś celowa musi być prostopadła do osi obrotu instrumentu.

Ciąg poligonowy składa się ze współrzędnych, które dzielą odpowiednią odległość.

Na ćwiczeniach niwelator poziomowaliśmy nogami.

Odległość zredukowana jest to odległość, którą trzeba zredukować, gdyż jest za długa.

Teodolit posiada dwie libele, aby eliminować błąd kolimacji.

W teodolicie mamy dwie libele: jedna służy do centrowania, a druga do poziomowania.

Aby prawidłowo ustawić instrument, należy ustawić pion i dokręcić poziom.

Libele są to linie w poziomie i w pionie, do których dostosowuje się urządzenie.

Miarą dokładności libeli jest pęcherzyk powietrza.

Libela to jest pęcherzyk powietrza zanurzony w płynie, dzięki któremu możemy zredukować pion czy poziom, ustawiając pęcherzyk w górowanie.

Czułość libeli – długość łuku, jaki zostaje wyznaczony ruchem pęcherzyka przy pochyleniu libeli o pewien kąt.

Kolimacja – oś libeli pionowej nie jest prostopadła do płaszczyzny głównej teodolitu.

Błąd kolimacji jest to błąd odczytu kąta.

W teodolitach optycznych wykorzystuje się osie pionowe i poziome z naniesionym podziałem kątowym, z którego obserwator dokonuje odczytu.

W samej lunecie wyróżnić można trzy osie: celową, optyczną i geometryczną.

Do korygowania położenia osi i części teodolitu służą śruby rektyfikacyjne obracane przez igły rektyfikacyjne.

Libelę pudełkową możemy doprowadzić do pionu, rozluźniając nogi.

Wybrał Jerzy Przywara